1,5 m gylyje melioratoriai aptiko medinės sienos liekanas Praėjus 21 metams, apie tai sužinojo Molėtuose gyvenantis darbininkas K. Maciulevičius. Su melioracijos metu dirbusiu ekskavatorininku jis tiksliai nustatė radinio vietą ir apie tai informavo Molėtų astronomijos observatoriją. 1987 m. lapkričio mėn. nurodytoje vietoje atlikti žvalgomieji tyrinėjimai. Tyrinėjimų metu nustatyta, kad ten būta gyvenvietės. 1 m gylyje aptiktas daugiau kaip 30 cm storio kultūrinis sluoksnis, kuriame rasta medinių rąstų liekanų, tamsių lipdytinių statmenais kakleliais puodų šukių lygiu paviršiumi, iš vidaus nežymiai brūkšniuotu. Molio masėje daug grūsto granito priemaišų, šukės neornamentuotos. Kartu aptikta gyvulių kaulų, skaldytų akmenų. Gyvenvietė, matyt, priklauso I tūkstantmečiui pr.m.e.

1987 m. žvalgomosios ekspedicijos metu Molėtų raj. Anturkės apyl., tarp Juodųjų ir Baltųjų Lakajų ežerų, 250 m į V nuo Kertuojos kaimo, ant neaukštos kalvelės, aptikta titnaginių dirbinių: gremžtukų, peilių, skaldos. Kalvelė anksčiau buvo ariama. Paviršiuje aptikta su augalinėmis priemaišomis ir lygiu paviršiumi puodų šukių, akmeninių netaisyklingos formos tinklų pasvarų. Ištyrus 1x1,5 m plotelį, nustatyta, kad kultūrinis sluoksnis buvęs iki 0,4-0,5 m. Ariant jo viršutinė dalis apgadinta, apatinė dalis - išlikusi. Šurfuojant aptikta Narvos kultūros keramikos, titnago skaldos. Tai leidžia gyvenvietę datuoti apie III-II tūkstantmečių pr.m.e. riba.

Vygandas Juodagalvis

KUBILĖLIŲ 1-OS GYVENVIETĖS TYRINĖJIMAI

1986-1987 m. MA II tęsė Kubilėlių 1-os (Šakių raj., Bublių apyl.) neolitinės gyvenvietės tyrinėjimus, pradėtus 1984 m. (žr. ATL 1984 ir 1985 metais. - V., 1986. - P. 14-15). Per dvejus metus ištirta 236 m^2 (iš viso 336 m^2). Tiriamieji plotai buvo pri-

šlieti prie ištirto ploto R ir V kraštinių. Gyvenvietės kultūrinis sluoksnis - rusvai geltonas smulkiagrūdis smėlis slūgsojo 20-40 cm gylyje, po ariamos žemės sluoksniu. Intensyviausias kultūrinis sluoksnis (40 cm storio) aptiktas V ploto PV dalyje ir R ploto ŠR dalyje, kitur jis tik 5-10 cm storio. Aptikti 8 apskriti 45-75 cm skersmens židiniai bei 2 pailgos (150-250 cm ilgio ir 60 cm pločio) ir 5 apskritos 100-230 cm skersmens duobės. Be to, nuėmus kultūrinį sluoksnį, išryškėjo 8 nedidelės 5-8 cm skersmens ir 4-18 cm gylio stulpavietės. Pastato kontūrų atsekti nepavyko.

Kultūriniame sluoksnyje ir ariamoje dirvoje surinkta 9700 titnaginių radinių: nuoskalų (75,2 %), skelčių (13 %), skaldytinių (2,4 %), dirbinių, retušuotų skelčių ir nuoskalų (9,4 %). Daugiausia titnaginių radinių aptikta duobėse ir židiniuose, tačiau tarp jų dirbinių nedaug - į duobes ir židinius buvo išmetamos gamybos atliekos - skelčių nuolaužos ir nuoskalos. Naudotas vietinis tamsiai pilkas titnagas - jo rieduliukų aptinkama Šešupės pakrančių atodangose. Pasitaikė keletas dirbinių ir skelčių iš balto arba gelsvai žalio importinio titnago. Vietinio titnago rieduliukai maži, tad aptiktieji skaldytiniai dažniau netaisyklingi ir skirti nuoskaloms nuskelti. Skeltėms paruošti buvo naudojami kūginiai ir pleišto formos vienagaliai bei cilindriniai dvigaliai skaldytiniai. Strėlių antgaliai lancetiniai ir trapecinis. Peiliai gaminti iš skelčių, tiesūs, dažnai nulaužtomis viršūnėmis ir tik kiek paretušuotais pakraščiais. Gremžtukai daryti iš nuoskalų ir skelčių. Šalia taisyklingų galinių, stačiakampio formos gremžtukų nemažai surasta šoninių ir apskritųjų. Ypač gausu rėžtukų ir rėžiklių. Dažniausiai tai skeltės nulaužtais galais ir kampe išskeltu vienu ar dviem ašmenėliais. Šoninių ir vidurinių rėžtukų, primenančių mezolitinius, nedaug. Pasitaikė keletas kombinuotų dirbinėlių: gremžtukų-grandukų, gremžtukų-rėžtukų, grąžtų-pjūklelių ir pan. Be minėtų įrankių, dar rasta įtveriamųjų ašmenėlių, grandukų, stambių grandiklių, pjūklelių, ylų,

grąžtelių, smaigų, kaltelių, retušavimo įnagių, skobtelių, kirvių ašmenų nuoskalų, neaiškios paskirties dirbinių.

Trasologiškai ištyrus dalį kultūriniame sluoksnyje aptiktų akmenų, išaiškinti 3 dirbiniai, naudoti retušavimui ir gludinimui. Be to, rasta akmeninė išgrąža bei pradėtas gludinti akmeninio kirvio ruošinys.

Surinkta 3400 keramikos fragmentų. Daugiausia aptikta neornamentuotų šukių, retkarčiais nežymiai brūkšniuotu ar angobuotu paviršiumi. Pakraštėliai kiek atlenkti į išorę, jų briaunos puoštos įspaudais arba įkartėlėmis. Keletas šukių puoštos horizontalios virtuvės įspaudais, duobučių eilute, įkartėlėmis petelių srityje. Puodų dugneliai plokšti, molio masėje stambios grūsto granito priemaišos. Kiek mažiau aptikta keramikos su smėlio priemaiša molyje. Šios šukės tvirtos, jų paviršius lygus arba ryškiai vertikaliai brūkšniuotas, dugneliai plokšti, kakleliai S formos.

Keramika yra būdinga virvelinės keramikos kultūros paminklams, tuo tarpu titnaginis inventorius artimesnis neolitinei Nemuno kultūrai. Gyvenvietė skirtina vėlyvojo neolito laikotarpiui.

Vygandas Juodagalvis

AKMENS AMŽIAUS PAMINKLŲ TYRINĖJIMAI ŠEŠUPĖS BASEINE

1987 m. MA II žvalgė PV respublikos rajonus ir Šešupės baseine surado keletą akmens amžiaus gyvenviečių ir stovyklaviečių.

Gedupio gyvenvietė (Šakių raj., Šakių apyl.) yra Šešupės dešiniajame krante, antrosios terasos šlaite, 150 m į ŠR nuo Gedupio žiočių. Iškasus 20 m^2 perkasą ir 2 šurfus (po 4 m^2), aptiktas gyvenvietės P pakraštys. Kultūrinis sluoksnis - rusvai geltonas smulkiagrūdis smėlis su angliukais ir suodžiais slūg-